

СПІЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ КО-ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

CO-PLANNING AS AN EFFECTIVE TOOL IN CO-TEACHING A FOREIGN LANGUAGE FOR A SPECIFIC PURPOSE

Стаття присвячена розгляду актуальної проблеми планування, як головного чинника ефективного викладання іноземної мови професійного спрямування. Зокрема, у статті було розглянуто основні підходи до спільного планування. Робота є логічним продовженням попередніх досліджень стратегій ко-викладання, як ефективного способу співпраці викладачів. У статті розглядаються можливі способи співпраці викладачів при плануванні як курсів навчальної дисципліни, так і окремих модулів, занять і видів діяльності під час практичного заняття. Спільне планування можливо поділити на макропланування, яке найчастіше відбувається при розробці навчальних курсів чи програми навчальної дисципліни. Така співпраця дозволяє краще сформулювати загальні навчальні цілі та визначити навички й вміння, які студенти мають здобути; визначитися з обсягом навчального матеріалу та раціонально розподілити його, відповідно до навчального часу, що виділяється на вивчення дисципліни. Мікропланування, в свою чергу, є досить ефективним при спільному плануванні практичних занять і навіть окремих видів діяльності на занятті. Основною перевагою такого виду планування є, в першу чергу, визначення спільних цілей і навчальних результатів, а також підходів до оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, що є дуже важливою умовою, у випадку викладання іноземної мови в різнорівневих групах. З іншого боку, викладачі обмінюються досвідом, спільно створюють навчальні матеріали і т.д., що сприяє ефективності викладання і підвищенню вмотивованості здобувачів до вивчення іноземної мови. У випадку ко-викладання – спільної роботи викладачів під час заняття – спільне планування також передбачає визначення ефективної стратегії для досягнення цілей заняття, чіткий розподіл ролей та підбір відповідних видів роботи під час заняття. У статті висвітлено переваги спільного планування, а також вказано можливі труднощі та проблеми, які можуть виникати у процесі співпраці викладачів.

Ключові слова: спільне планування, ко-викладання, стратегії ко-викладання, навчальні цілі, результати навчання.

The given article touches upon the issue of planning as one of the effective tools for teaching a foreign language for a specific purpose. In particular, it reveals the main approaches to so-called co-planning.

The work is a logical follow-up of the previous research on co-teaching strategies, which proved to be an effective way of teachers' collaboration. There have been studied possible ways of mutual planning in the process of developing courses of a foreign language for a specific purposes, syllabuses, as well as separate modules, lessons and even different kinds of activities for lessons. Co-planning can be of two kinds: macroplanning, which is predominantly applied in the process of developing courses and syllabuses. Such kind of cooperation allows better defining general goals and objectives of the course, as well as skills and competences which students are to acquire; deciding on the scope of material for a course and arranging it due to the time assigned for the course. Microplanning, in its turn, is efficient while mutually planning lessons and particular activities for the lessons. Its main advantage is clear outlining of learning objectives and outcomes, as well as approaches to assessment of students' performance and progress. Moreover, it enables teachers to share their valuable experience, develop and adapt teaching materials etc, which promotes the teaching practice and boosts students' motivation to the subject. In case of co-teaching – collective teaching in the class – co-planning also suppose choosing an effective co-teaching model according to the lesson objectives and outcomes, clear defining of roles, activities, tasks and instructions, as well as timing for every kind of activity.

The article focuses on the advantages of co-planning, and reveals obstacles and difficulties which teachers might face while co-planning.

Key words: co-planning, co-teaching, co-teaching strategies, learning goals, learning objectives, learning outcomes.

УДК 37. 211. 24
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.2.12>

Назаренко Н.М.,
ст. викладач кафедри романогерманських мов
Національної академії
Служби безпеки України

Глобалізація, стрімкі зміни в економіці і суспільному житті висувають нові вимоги до спеціалістів будь-якої сфери, і ключовою вимогою, безперечно, є володіння іноземною мовою на високому професійному рівні. Таким чином, це кидає виклик викладачам закладів вищої освіти і заохочує їх до пошуку нових підходів, прийомів і методик викладання іноземної мови.

В одному з попередніх досліджень [1] нами було розглянуто основні стратегії ко-викладання, ефективність їх застосування в групах з різним рівнем володіння іноземною мовою та доцільність їх впровадження в навчальний процес при викладанні іноземної мови професійного

спрямування у вищій школі. Як було з'ясовано, ко-викладання (за аналогією з англійської – *co-teaching*, (collaborative teaching) як один із методів співпраці викладачів не лише для організації роботи на занятті, а й в процесі створення курсів з вивчення навчальної дисципліни, плануванні навчальних занять і визначенні видів діяльності під час проведення практичних занять є недостатньо розробленим і практично не застосовується в українській освітній практиці, що визначає **новизну і актуальність** цієї роботи.

Метою даного дослідження є розглянути основні види спільного планування для застосування стратегій ко-викладання.

Концепція ко-викладання була започаткована і активно розробляється американськими педагогами в сфері шкільної освіти для дітей з особливими потребами, щоб покращити навчальне й соціальне середовище, яке б відповідало освітнім потребам учнів. З іншого боку, дослідження показують, що такий підхід до організації навчального процесу є позитивним і для викладачів, оскільки дозволяє більш ефективно співпрацювати не лише під час занять, а й процесі визначення цілей, завдань, а також оцінювання результатів навчання. Викладачі обмінюються досвідом і навчальними матеріалами, а також розділяють відповідальність за результати роботи. Основні засади ко-викладання були розроблені М. Френдом, Л. Куком, С. Кобаном, А. Хонісфелд, М. Дав та ін..

Виклад основного матеріалу. Досвід ко-викладання в закладах вищої освіти є непоширеним і практично невивченим. Однак, дослідження, приведені Ж. Фергюсоном і Дж. Вілсоном і результати, описані у їх статті *The Co-Teaching Professorship Power And Expertise In The Co-Taught Higher Education Classroom / Ефективність і досвід ко-викладання в вищій школі [переклад – Н. Назаренко]*, яскраво демонструють ефективність застосування цього підходу в вищій школі, а також відзначають позитивне сприйняття такої практики здобувачами [5, с. 55–62]. Такі дослідники як Т. Вензлафта Н. Бахарак зауважують, що співпраця двох або більше осіб, з метою розділення обов'язків щодо планування, організації, викладання і оцінювання, дозволяє досягти такого результату, якого не можливо досягти самому [10, с. 14; 2, с. 9].

Ко-викладання дозволяє викладачам співпрацювати на постійній основі – протягом всього курсу вивчення дисципліни, а також короткостроково – для проведення одного або блоку занять з певної теми.

Як зазначають А. Хонісфелд, М. Дав, запорукою успішного ко-викладання є не лише співпраця викладачів в аудиторії, а в першу чергу, спільне планування, спільна розробка інструкцій, спільна оцінка й аналіз (рефлексія), що складають так званий цикл ко-викладання [7].

У залежності від формату ко-викладання, М. Френд пропонує два типи спільного планування:

– макропланування, або тривале планування, яке може простягнутися в часі на декілька днів або й тижнів. Такий тип планування широко застосовується у викладацькій практиці, при розробці окремих курсів. Викладачі спільними зусиллями створюють план на рік, семестр чи на курс вивчення дисципліни, ставлячи загальні навчальні цілі й визначаючи навички та вміння, які студенти мають здобути. Окрім цього, важливою складовою такого планування є підбір базового підручника/підручників, які б відповідали, в першу чергу, навчальним

цілям, а також рівню володіння іноземною мовою здобувачів вищої освіти. Основною вимогою є так звана ефективність навчальних матеріалів, що передбачає релевантність, автентичність, відповідність потребам здобувачів, а також має сприяти зацікавленості і мотивації до вивчення іноземної мови. У випадку викладання іноземної мови професійного спрямування, викладачі часто зіштовхуються з проблемою відсутності або невідповідності наявних навчальних матеріалів з тієї чи іншої спеціальності, і тому на етапі макропланування викладачам варто визначитися, які навчальні матеріали можна адаптувати, а які навчальні матеріали слід розробити відповідно до тематики навчального курсу.

– мікропланування, в свою чергу передбачає визначення загальної мети, цілей і очікуваних результатів окремо взятого практичного заняття, або виду діяльності на занятті. Як правило, кожен викладач здійснює мікропланування самостійно при підготовці до практичного заняття. Але варто звернути увагу на беззаперечні переваги спільного планування.

Переважно, викладання іноземної мови в закладах вищої освіти відбувається в підгрупах, що передбачає досягнення здобувачами вищої освіти однакових цілей і оволодіння навчальним матеріалом у певному обсязі. Таким чином, спільне планування занять або навіть певних видів роботи на занятті дозволить викладачам чітко сформулювати загальну мету, цілі заняття чи діяльності, а головне результат, якого мають досягти здобувачі в ході виконання тих чи інших завдань. Викладачам варто спільно визначати результати (*learning outcomes*), так як вони дають чітке розуміння того, що здобувачі мають опанувати і в який спосіб вони мають продемонструвати досягнуті результати [6, с. 6].

Визначаючи результати, корисно керуватися моделлю SMART, яка була вперше запропонована Т. Дораном як модель успішного менеджменту, а пізніше була запозичена і наразі широко використовується в навчальному процесі. Модель SMART передбачає, що результати мають бути конкретними (*specific*) – *хто* буде вивчати і *що* буде вивчатися; такими що можна виміряти (*measurable*) за допомогою бала, оцінки або будь-якого іншого критерію; досяжними (*attainable*) відповідно до наявного часу і ресурсів; відповідними (*relevant*) меті заняття, курсу, а також навчальним цілям здобувачів вищої освіти; мати чітко визначені і реалістичні часові рамки (*time-bound*) [8].

Основними цілями такого планування є визначення загальних досяжних цілей і чітко визначених результатів, що сприяє не лише успішному досягненню спільної мети заняття, модуля, курсу, а й за умови паритетної участі викладачів, дозволяє здійснити правильне групування здобувачів вищої

освіти, відповідно до їх рівня володіння мовою, розробити ефективні завдання й інструкції для кожної групи студентів та визначити темп роботи на занятті, з урахуванням зазначених вище особливостей, створити чіткий і дієвий алгоритм роботи на занятті та оцінювання результатів навчання. У свою чергу, здобувачі зможуть концентруватися на своїх зусиллях, відслідковувати прогрес у вивченні мови і тим самим залишатися вмотивованими.

Планування заняття для спільного викладання відрізняється від індивідуального планування, так як викладачам необхідно не лише вибрати відповідну стратегію і узгодити навчальний матеріал, а також чітко визначити обов'язки/ролі і відповідальність кожного викладача під час заняття. У процесі планування викладачі повинні чітко визначити обсяг матеріалу для заняття, цілі, об'єм лексичного матеріалу, відповідно до рівня володіння мовою, навички та компетенції, які будуть розвиватися під час заняття, використання технічних засобів. Визначити методи оцінювання роботи на занятті і диференціацію оцінювання, у випадку роботи в неоднорідній групі. Також, чітко визначити обов'язки кожного викладача.

Особливої уваги і кропіткого планування вимагає заняття, коли викладачі мають намір працювати разом в аудиторії або під час он-лайн заняття.

Планування такого заняття можна умовно поділити на три етапи:

- планування початку заняття. На цьому етапі слід визначити, як презентувати тему заняття, окреслити питання для обговорення, відібрати матеріал і спосіб його представлення, з'ясувати, як пов'язати тему заняття з попереднім матеріалом, що опрацьовувався.

- планування основної частини заняття. Викладачі повинні сконцентрувати свою увагу і зусилля на тому, щоб їх спільна робота на занятті, методи і способи навчання, підходи до групування студентів були ефективними для досягнення визначених цілей заняття. Для цього необхідно визначитися зі стратегією, з типами завдань і діяльністю здобувачів під час заняття, обговорити і сформулювати чіткі і зрозумілі інструкції, способи моніторингу виконання запланованих завдань, чітко визначити послідовність виконання і розподілити час для виконання кожного виду діяльності. Це дозволить підтримувати відповідний рівень уваги і сконцентрованості студентів. Важливо спрогнозувати можливі труднощі або проблеми, які можуть виникнути в ході заняття і бути готовим до зміни стратегії, порядку виконання завдань тощо.

- планування закінчення заняття. Незважаючи на те, що ця частина заняття є найкоротшою, але досить важливою, особливо для здобувачів. Під час її планування, викладачі повинні визначити як найкраще підсумувати вивчений матеріал, подати фідбек. Особливу увагу слід приділити відбору

відповідних критеріїв об'єктивного оцінювання роботи студентів на занятті.

Заздалегідь добре сплановане заняття дозволяє ефективно застосовувати вибрану стратегію/стратегії, підготувати всі необхідні матеріали для заняття, а також підтримувати комунікацію та взаємодію викладачів і спільну роботу викладачів із здобувачами.

Однак, слід зазначити, що викладачі можуть стикатися з певними проблемами під час спільного планування, у першу чергу, відсутність можливості регулярно зустрічатися особисто, відмінні підходи до викладання, нерівномірний розподіл роботи під час планування і навіть труднощі у особистісному спілкуванні, що може значно впливати на результат роботи. Тому, слід дотримуватися таких принципів спільної роботи:

- виходити за рамки робочого дня і використовувати можливості сучасних технологій. Викладачі можуть використовувати різні онлайн платформи та додатки, такі як GoogleDocs, до прикладу, які надають спільний доступ до документів і дозволяють працювати разом, вносити зміни чи корективи, залишати коментарі і т.і., що дозволяє оптимізувати час і спільну роботу викладачів;

- використовувати особистий досвід кожного викладача та бути відкритим для обміну ідеями, досвідом, матеріалами і т. і.;

- розподіляти роботу таким чином, щоб викладачі були рівним партнерами, розділяли порівно обов'язки та відповідальність [9].

Висновки. Проаналізувавши деякі підходи і аспекти спільного планування, слід відмітити його беззаперечні переваги перед індивідуальним плануванням. Спільна робота викладачів під час макропланування дозволяє ретельно визначити цілі і завдання курсу, відповідно до навчального плану і програми, підібрати релевантний навчальний матеріал, більш ефективно розподілити навчальний час, з урахуванням рівня володіння іноземною мовою здобувачів вищої освіти, їх освітніх потреб та компетенцій, яких вони мають набути. Мікропланування, особливо у випадку ко-викладання, сприяє творчому підходу викладачів до проведення заняття, обміну досвідом, оптимізації часу і зусиль на підготовку до проведення занять, а також ефективній роботі над створенням і адаптацією навчальних матеріалів, що є важливою і невід'ємною складовою процесу викладання іноземної мови професійного спрямування. Спільне планування, не зважаючи на можливі труднощі, може бути успішним, якщо викладачі мають спільну філософію щодо навчання і викладання і відкриті для співпраці.

Практика спільного планування і ко-викладання не є досить поширеною і тому потребує подальшого вивчення, розробки практичних порад і рекомендацій, апробування і впровадження в систему вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Назаренко Н. М., Гайдученко А. Г. Концепція та основні стратегії ко-викладання як ефективного засобу викладання іноземної мови в закладах вищої освіти. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*. 2019. № 17 (17). С. 78–82.
2. Bacharach N. Co-teaching in higher education. *Journal of College Teaching & Learning*, Volume 5, Number 3, 2008. pp. 9–16. URL: https://www.researchgate.net/publication/298796401_Co-Teaching_In_Higher_Education.
3. Coben, S. S., Thomas, C. C., Sattler, R. O., & Morsink, C.V. Meeting the challenge of consultation and collaboration: Developing interaction teams. *Journal of Learning Disabilities*, 30, 1997. 427–432.
4. Cook L., Friend M. Co-teaching: Guidelines for Creating Effective Practices. Focus on Exceptional Children. (26). 3–1995. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/234620116_Co-Teaching_Guidelines_for_Creating_Effective_Practices.
5. Ferguson J., Wilson J.C. The Co-Teaching Professorship Power And Expertise In The Co-Taught Higher Education Classroom. *Scholar-Practitioner Quarterly*, Volume 5, Number 1. pp. 53–68. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/24e2/4133e5060a4f1275d60a12286b2f37374d5d.pdf>.
6. Friend, M., & Cook, L. Interactions: Collaboration skills for school professionals. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/268075947_Interactions_Collaboration_Skills_for_School_Professionals.
7. Honigsfeld A., Dove M. G. Co-Planning: Five Essential Practices to Integrate Curriculum and Instruction for English Learners. SAGE Publications, 2021. 280 p.
8. Setting goals and developing specific, measurable, achievable, relevant, and time-bound objectives. (n.d.). SAMHSA. URL: <https://www.samhsa.gov/sites/default/files/nc-smart-goals-fact-sheet.pdf>.
9. Sharon M. Pratt, Sarah M. Imbody, Lindsay D. Wolf, Amanda L. Patterson. Co-planning in Co-teaching: A Practical Solution. *Intervention in School and Clinic* · August 2016. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/305803239_Co-planning_in_Co-teaching_A_Practical_Solution/link/59fa79eda6fdcc9a1626b152/download?tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19.
10. Wenzlaff, T. T. Wenzlaff, L. Berak, K. Wieseman, A. Monroe-Baillargeon, N. Bacharach, P. Bradfield-Kreider. Walking our talk as educators: Teaming as a best practice. In E. Guyton & J. Ranier (Eds). *Research on Meeting and Using Standards in the Preparation of Teachers*. Dubuque, IA: Kendall-Hunt Publishing. 2002. pp. 11–24.